

ESPURNA
bromera

EN LES MARS PERDUDES

Raquel Ricart

Premi Bancaixa de Narrativa Juvenil

COM UN VAIXELL ENCALLAT

Quan cerques al diccionari la paraula *viatge*, et diu, entre més coses, que és «l'anada que una persona fa a un lloc notablement distant». Jo no hauria sabut trobar una definició millor per a descriure el viatge que vaig fer aquell estiu, l'estiu dels meus catorze anys. I és que els diccionaris són a vegades com unes grutes curulles de tresors o, millor encara, com uns jaciments, uns jaciments en els quals, si tens sort i trobes la vena de la pedra, de segur que acabes topant amb l'essència, amb el mineral net, amb l'argent pur. Però els jaciments, com les grutes, com les coves, com les venes de la roca, són moltes vegades imperceptibles i, solament si saps trobar-los, pots descobrir-hi, a dins, ocults i amagats, tot de secrets.

A ma mare, no li agradaven els secrets. Bé, dir que no li agradaven és dir veritablement poc. Els tenia un odi molt profund, un odi que li creixia de dins, de molt endins, d'allà on comença la vida, d'aquella coveta càlida que les dones tenim dins la panxa. I em sembla que no hi podia fer res. No sé si li havia passat sempre, però hi ha coses que, encara que no siguin de naixement, segons com, quan et passen, es poden convertir en una mena de trauma, i es queden allà dins, com si algú te les hagués enganxades als budells amb pegunta, entranyades. Ella

deia que un secret és com una mentida. Pitjor, fins i tot. Però, és clar, quan ella deia la paraula *secret*, no podia deixar de pensar en aquell de mon pare, un secret que ell va guardar molt de temps i que, quan va decidir que era l'hora de mostrar-lo, va ser la fi del seu matrimoni.

—Quina classe de persona pot amagar una cosa així?
—deia ma mare sempre que ho explicava.

Però no podria assegurar que fossen eixes les paraules exactes, perquè allò que em feia mal, quan li ho oïa explicar, que em feia sentir punxades al tou dels dits, a la faringe i al pit, com si uns nans m'hi clavassen agulletes, era el timbre de la seua veu, un timbre agut i esmolat que sonava com una queixa, com un lament, com el plany d'un llop que s'hagués perdut del ramat, un llop udolant en la nit, solitari i perdut.

A vegades em semblava que ma mare anava en un vaixell que s'havia encallat entre els esculls d'alguna illa deserta i llunyana, o que alguna nimfa l'havia segrestada, com havia passat a Ulisses. Però, en comptes d'ambrosia i nèctar, la nimfa Calipso no li donava gens de menjar, de manera que ma mare s'estava allà estesa, com una despul·la, com una naufraga, i anaven passant els dies i les nits i ella anava tornant-se seca i arrugada, com una pansa. Mentre que jo volia, esperava, desitjava intensament, que algun poderós déu de l'Olimp, o d'onsevulla que estigués, bufàs suaument a l'orella de ma mare i li plantàs una llavoreta de paraules en el cap, paraules com ara:

—Prou, dona! Au, deixa-ho estar! Fes-te a la mar de nou!

Pregava de nits perquè això passàs, perquè a voltes em semblava que l'amor que ella portava al pare s'havia

convertit en un pes feixuc, un llast enorme, com si a les vores del vestit que duia li haguessen cosit unes àncores de pedra que feien que s'enfonsàs més i més, com havia passat a Ulisses amb aquella roba que li havia donat la nimfa Calipso. Amb la diferència que Ulisses va tenir la sort de trobar-se amb Ino, una dea de la mar que li va salvar la vida, mentre que, a ma mare, aquesta deessa marina, protectora de navegants, no es decidia a llançar-li el seu vel sagrat.

Aquell estiu, l'estiu dels meus catorze anys, ja en feia més de tres que els meus pares s'havien separat. Quan va passar el fet que va segellar la separació, jo en tenia deu i mig, i el meu germà Andreu, set. No exagere, si dic que allò fou un drama familiar de categoria superior. Em sembla que fins i tot podríem dir-ne una tragèdia, si ens atenim al significat del diccionari, perquè la família es va veure «emmenada per una passió a la catàstrofe». Per Nadal, a més a més. I és que mon pare no pot deixar de pensar d'una manera dramàtica. És actor de professió i de vocació, què hi farem! Segons que ell creu, era la millor manera de fer-ho. Però sembla més segur que no en devia trobar cap altra.

El segon dia de Nadal, tradicionalment, sempre dinàvem a ma casa totes dues famílies. A saber: el iaio Pepe, pare de mon pare, i la iaia Carme, mare de ma mare, que són els únics avis que he conegut vius; la germana de ma mare i la seua família, i el germà de mon pare i la seua família. Catorze persones en total. Tot molt ben emparellat, perquè la germana de ma mare, la tia Laura, té dos fills, i el germà de mon pare, l'oncle Vicent, dues filles. Emparellat en conjunt, és clar, perquè segurament

que tots haurien volgut tenir *la parelleta*, com era el cas d'Andreu i meu, xic i xica. Bé, en acabat de dinar, mon pare que s'alça amb la copa de xampany en la mà, com cada any, i tots convençuts que faria un brindis amb un discursset d'aquells que ell sap fer tan bé i que són l'enveja de germans i cunyats, perquè trau la seua vena artística i ens deixa a tots bocabadats. Però mai tant com aquell any, que ens va dir:

—Estimada família, he intentat mil maneres de compondre aquest discurs, però em sembla que no hi ha una bona manera de dir-vos això que he de dir. Després de pegar-hi moltes voltes, crec que la millor cosa és que ho sapigueu tots alhora. Fa un quant temps que ho amague, però ja no puc més. M'he enamorat d'un home i m'he fet conscient..., en fi, he descobert... que sóc homosexual. Perdonà'm, Anna, perdoneu-me, fills, perdoneu-me tots, si podeu, jo...

Aquestes són totes les paraules exactes que en puc transcriure. Després d'això, un guirigall. I si les puc transcriure fidelment, és perquè el meu cosí Gerard va captar-ho, casualment, perquè li acabaven de regalar una càmera de fotos que també feia vídeos i la va estrenar enregistrant aquelles paraules. Un enregistrament per a la història. Si més no, per a la història familiar. Després, passat un temps, me'n va passar una còpia d'amagades de ma mare. Però el discurs s'acabà tot just així, perquè en aquell moment la iaia es va desmaiar i el iaio es posà a cridar:

—Cabró, tu no ets fill meu! Tu no ets fill meu!

I ja no hi hagué brindis. I ja es pot constatar que no exagerava gens quan deia que allò fou un drama familiar d'alta categoria.

Tot seguit la tia Laura es féu càrrec de «totes les criatures» i se'ns endugué al cinema a veure una pel·lícula, que, evidentment, no teníem ganes de mirar, o almenys jo no en tenia, encara que no hauria sabut dir gens què volia, jo, en aquell moment.

Feien *Pirates del Carib*, però no recorde quina part. Sí que recorde Jack Sparrow, braços en creu i caminant com un equilibrista. I recorde que vaig plorar mentre el mirava, perquè, tot just feia un any, per Nadal també, havia vist el pare fent una imitació d'aquell mateix capità en una actuació de la banda del seu poble, que li havia demanat de llegir uns textos mentre ells tocaven la pel·lícula, i ell, a més de llegir-los, va fer un poc d'interpretació, que no ets actor debades, i caminava igual, ben igual, que Jack Sparrow, com un equilibrista per la vora de l'escenari, com si estigués a punt de caure. No sé si el meu germà Andreu se'n recordava, d'aquella actuació, mentre miràvem la pel·lícula. Jo la tenia ben gravada en la memòria perquè, precisament aquell dia, la meua iaia va caure un bac en el moment que ma mare es despistava per dir-me on havia de seure, i sempre he cregut que, si la mare no m'hagués dit res, la iaia no hauria caigut aquell bac amb què es va trencar el maluc.

Però, a Andreu, no li vaig poder preguntar pels seus records, al cinema, perquè, com que era el més menut de tots els cosins, la tia Laura se l'havia assegut al costat; ni li vaig poder agafar la mà, ni res per l'estil. No vull ser falsa, no diré que les nostres relacions fossen magnífiques, perquè no seria veritat, però, no sé, eren moments especials, aquells, moments en què ell i jo érem els més

afectats i, en fi, m'hauria agradat de poder fer de germana gran. Em sembla que m'hauria sentit millor. Però la tia Laura s'havia atorgat aquell paper. Al meu costat hi havia asseguda la meua cosina Teresa, que té un any més que jo i és la més gran de tots. Plorava com una magdalena, i sanglotava i tot, i en veu baixa em demanava si jo pensava que això de mon pare era cosa de família, que ho portassen en els gens, que si no li agafaria a son pare també i se n'aniria de colp amb un home. De manera que, aquell dia, la meua cosina Teresa no em fou un gran consol.

Acabada la pel·lícula, la tia Laura va telefonar a casa per saber com anaven les coses, si els ànims ja eren més calmats o si calia que ens portàs a sopar en algun lloc. Ho deia tot tapant-se la boca amb la mà mentre parlava, però, vegem, què més podia amagar-se en aquella família? Em va semblar estúpid, i ho vaig dir en veu alta, i llavors la tia Laura es posà a plorar, i jo també, i de colp tots ens posàrem a plorar, cosins i cosines a la porta del cinema, i em sembla que érem un espectacle, fins que la tia va dir «Prou, criatures», i li va eixir un gall, mentre ho deia. Llavors ens vam mirar, i de colp ens vam posar a riure, i tot era un desfici, perquè teníem les emocions alterades, i érem com pescadors que, en havent eixit amb les barquetes es trobassen de colp enmig d'una mar desfeta, d'una mar molt alta, d'una mar enorme, i no sabessen què fer contra aquelles embranzides d'unes aigües com gegants, d'aquelles onades com muntanyes.

Tornàrem a casa en el metro, que només eren quatre parades, i en arribar-hi, ja tot fou, i per sempre, diferent. Mon pare no era a casa. No hi tornaria mai més. A viure-

hi, en tot cas, no. Els avis se n'havien anat amb l'oncle Vicent, i només quedava a casa la tia Aurèlia, que és la seua dona, i l'oncle Jaume, que és el marit de la tia Laura.

A la mare, li havien donat un medicament perquè s'adormís, tot i que només eren les nou del vespre, i aquella nit, la tia Aurèlia i les meues cosines, Teresa i Blanca, es quedaren a dormir amb nosaltres.

És fàcil imaginar que hauria volgut començar aquesta història d'una manera diferent, menys dramàtica. Però no he sabut fer-ho, no m'ha semblat possible. Em calia explicar el perquè de la separació dels meus pares, l'origen de la dèria, la mania, l'obsessió de ma mare contra els secrets; la manera com la meua família va quedar disgregada i rompuda, preparada per a amagar uns altres secrets, perquè, qui pot viure sense tenir-ne cap? Ni que siga un de molt petit, com una d'aquelles pedretes redones i polides que es troben vora mar?

De secrets, jo en guardava, ho confesse, com petites pedres esmerilades per l'aigua. O això em pensava, fins que va arribar l'estiu dels meus catorze anys.

UNA MALA CAIGUDA

Res no va anar com m'esperava, aquell estiu. Des que els meus pares s'havien separat, tota la família s'havia esforçat a fer pinya amb la mare. No tan solament ma tia Laura, cosa molt natural perquè eren germanes i sempre havien estat molt unides, sinó també l'oncle Vicent, que és germà de mon pare, i la seua dona, la tia Aurèlia. Amb el temps havien deixat d'estar enfadats amb mon pare, però em sembla que sentien la necessitat de donar suport a ma mare i, quan arribava l'estiu, les tres famílies, llevat dels pocs dies que el meu germà i jo passàvem amb mon pare, estàvem juntes tot el temps. Normalment, fent l'excepció d'alguna excursió, passàvem el mes de juliol a la platja, en un apartament de la tia Aurèlia, i el mes d'agost a muntanya, en una caseta del meu oncle Jaume. Hi estàvem com sardines, tot s'ha de dir, però era bastant divertit, perquè érem sis xiquets i teníem tota la llibertat del món.

Però aquell estiu, l'estiu dels meus catorze anys, les tres famílies havíem aparaulat el lloguer d'un veler amb un capità i la marineria necessària per a fer una travessia per les illes gregues durant vint dies del mes de juliol. Jo estava molt contenta i molt emocionada, i aquesta fou la raó que em llegís dos llibres que el pare m'havia regalat pel meu aniversari, al mes de maig, quan es va assaben-

tar que faríem aquell viatge durant l'estiu. L'un, que es titulava *Vaixells negres davant Troia*, era la història de la Ilíada i parlava de la guerra de Troia; i l'altre, *Les aventures d'Ulisses*, explicava l'Odissea. Tots dos eren adaptacions dels grans llibres clàssics grecs, i els fets ocorrien en la Mediterrània, i per tot això el pare havia aprofitat l'avenentesa per a regalar-me aquestes versions i despertar-me el cuquet de llegir, un dia, la història sencera. M'havien agradat molt, tots dos llibres, i als meus cosins, sobretot a Teresa i a Gerard, que són els més grans i amb qui, quan ens véiem, fèiem mil plans del viatge, també els havia explicat moltes de les aventures marines d'Ulisses.

La darrera setmana del curs l'entrenador del meu equip de bàsquet ens va dir que el dia 27 de juny jugaríem un últim partit que no s'havia previst: l'equip de l'altre institut del nostre barri ens havia demanat la revenja, perquè en l'última disputa, unes quantes setmanes abans, els havíem pegat una bona panadera: trenta a dotze. Això era una cosa poc habitual, però l'entrenador no s'hi havia volgut negar. Sobretot perquè estava cert que els tornaríem a guanyar i que, amb això, remataríem la temporada d'una manera espectacular. La veritat és que havia estat un bon any. El millor que jo podia recordar. Només havíem perdut dos partits de tots els que havíem jugat, de manera que anàvem a la revenja amb molta seguretat.

Aquell 27 de juny el partit era en camp contrari. El meu germà va venir amb mi. Andreu era un incondicional, però sempre he sospitat que ho era tant perquè els partits es disputaven sempre en dissabte, i el dissabte en ma casa, i més des que no hi havia el pare, sempre hi

havia coses a fer: ordenar l'habitació, fer la compra de la setmana, ajudar la mare a rentar el cotxe...

Isquérem de casa contents. Havia arribat l'estiu, ho havíem aprovat tot i, sobretot, només faltava una setmana i escaig per a anar-nos-en de vacances. A les illes gregues! Amb vaixell!

Quan l'àrbitre assenyalà el final de la primera part, guanyàvem de quatre punts. Però als tres minuts de la segona, sense que pugui explicar com, perquè no en guardo memòria, vaig caure mentre intentava fer cistella i un dolor com un llampec em va travessar la cama dreta sencera, des del taló fins al maluc.

–Una mala caiguda –vaig sentir que deia l'entrenador mentre una angúnia fonda s'apoderava de mi.

Vaig perdre la consciència. Quan vaig badar els ulls ja anava en l'ambulància i portava una agulla de degotador clavada al braç.

–I el meu germà? –vaig demanar a l'entrenador que venia amb mi. Perquè era llei en ma casa que, quan Andreu anava amb mi, jo n'era responsable.

–Tranquil·la, Alcía –em va dir ell–, ja l'han acompanyat.

Això em va alleujar. Això i adonar-me que la cama ja no em feia mal, que el llampec havia fugit, que no sentia dolor, que no estava tan malament allà estirada, que quasi em podia adormir i tot.

Però no hi hagué temps. Tot seguit vam arribar a l'hospital, i allà sí que no em van deixar tranquil·la. De primer, em feren radiografies, després analítiques, més tard hi hagué les consultes dels metges entre ells, i jo

allà, mig marejada, tot esperant veure algú de la família. Perquè les coses que sentia no m'agradaven gens.

–S'ha trencat el fèmur per dos llocs.

–I la tibia.

–Eixa no em preocupa. És una trencadura neta. Però aquestes dues...

–Què proposes?

–Jo posaria un clau ací, i després...

En sentir això del clau, em vaig tornar a desmaiar.

Quan torní a badar els ulls, ja era en una habitació, i ma mare m'agafava la mà.

–Com et trobes, filla?

–Estic bé, mare. Però em sembla que m'he trencat la cama.

–Sí. Hui mateix t'operaran.

–He sentit que em posaran un clau.

–Hum...

–Mare.

–Digues.

–I el viatge?

–No et preocupes d'això, ara.

Però sí que em preocupava. I tant que em preocupava. Com no m'havia de preocupar? Des de Pasqua que no pensava en una altra cosa. Amb els pares mai no havíem fet un viatge com aquell, i des que s'havien separat, de viatges, n'havíem fet ben pocs. Un cap de setmana amb el pare a Barcelona i prou. De manera que sí que em preocupava, i molt. Mentrestant, anava arribant la família, la tia Laura i l'oncle Jaume, la iaia Carme, el iaio Pepe, l'oncle Vicent i la tia Aurèlia, i finalment mon pare, que em

féu una abraçada de les bones i amb qui, finalment, vaig soltar-me. Perquè amb mon pare sempre em passava, que em sentia lliure de plorar, no sé per què. Ja me n'adonava, que era una cosa que, a la mare, no li feia gràcia. No em deïa res, però jo notava que s'entristia, que es marcïa de pena, com una flor, com el sol quan s'acaba el dia. Potser és que es tornava una miqueta gelosa, perquè jo davant seu no plorava mai. Bé, quasi mai, perquè algunes vegades sí que hi plorava, però de ràbia. De pena i de tristesa, no. No pas des que s'havien separat. Com si sentís que ma mare ja en tenia prou tota sola, de llàgrimes, que damunt hagués de veure els meus ulls enaiguats. O com si, amb els meus ulls eixuts, amb la meua contenció, li demanàs, a ella, que paràs d'una vegada, que ja n'hi havia prou.